

RAAP België - Rapport 362

**Verbouwing van schoolgebouwen
Wijngaardstraat 9
Oudenaarde**

**Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek - 2019F107**

**Eke
2019**

Colofon

Titel:

Wijngaardstraat 9
Oudenaarde
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen
Bureauonderzoek - 2019F107

Status: Definitief

Datum: 30 juli 2019

Auteur: dhr. R.A.C. Kroes
J.W. De Mulder

Projectbegeleiding: mw. N. Vanholme

Kaarvervaardiging: dhr. R.A.C. Kroes, dhr. F. Philipsen, J.W. De Mulder

Projectcode: 2017C209

Raaproject: OUWI01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België, Begoniastraat 13, 9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2016

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Op basis van het geleverde onderzoek zonder ingreep in de bodem, met name een bureaustudie, is het niet mogelijk een gefundeerde uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed in de ondergrond van het projectgebied. Er wordt uitgegaan van een hoge trefkans voor resten van het 17de eeuw klooster. Daarnaast is er ook een kans op het treffen van andere sporen en artefacten uit oudere periodes. Wat de specifieke impact van de 19de- en 20ste eeuwse bebouwing is geweest op het bodemarchief is echter niet in te schatten door middel van een bureaustudie. Daarom dringt een verder vooronderzoek zich op.

De aard van het onderzoek zal in eerste plaats bestaan uit een **proefputten en proefsleuvenonderzoek**. Deze onderzoeksmethode laat toe een gedetailleerde kartering te maken van de gaafheid en opbouw van de bodem in verschillende zones van het projectgebied. Verder zal dit onderzoek de verstoorde zones kunnen aanwijzen waar antropogene impact de bodem (en mogelijke archeologische relicten) verstoord of vernietigd hebben, en de diepte ervan bepalen. De locatie, staat van bewaring, diepte en chronotypologie van eventuele archeologische sporen en structuren kunnen via deze methode achterhaald en gedocumenteerd worden. In functie van de resultaten van het proefputten en proefsleuvenonderzoek zullen eventuele verdere maatregelen worden bepaald.

Het vervolg onderzoek wordt integraal gefaseerd uitgevoerd in een uitgesteld traject, omwille van de **maatschappelijke onwenselijkheid**. Aangezien het project wordt uitgevoerd in opdracht van een school, dienen de werken zoveel mogelijk te gebeuren in periodes waarin het goed functioneren van de school minimaal wordt gehinderd. Desgevallend kunnen de te onderzoeken zones op de speelplaats in een eerste fase worden uitgevoerd. De proefputten binnen de gebouwen zullen in overleg met het schoolbestuur worden onderzocht in een tweede fase. Op deze manier kan de hinder tot een minimum worden beperkt.

2 Programma van maatregelen

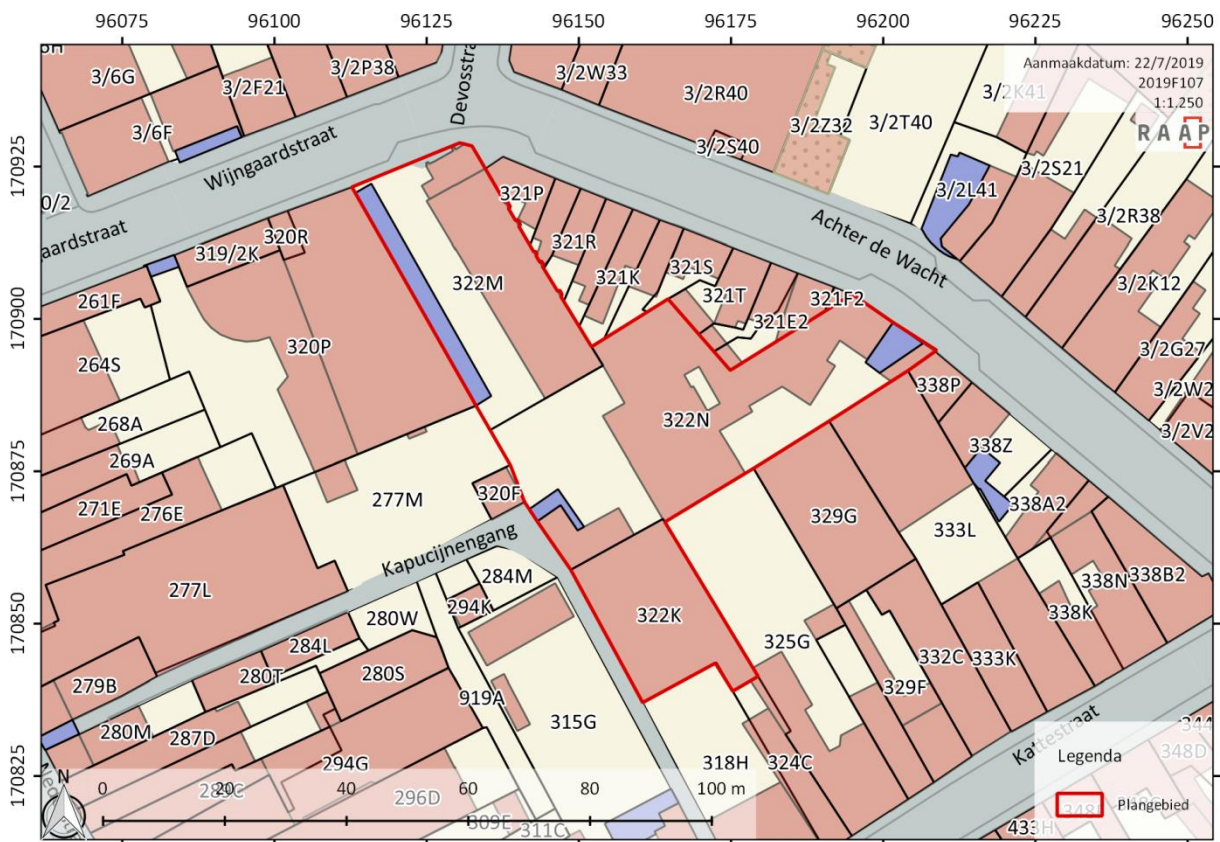
2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Wijngaardstraat 9
- *Adres:* Wijngaardstraat 9
- *Deelgemeente/Gemeente:* Oudenaarde
- *Provincie:* Oost-Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* 9700 Oudenaarde, 1e afdeling, sectie B, Nummers : 322k – 322m – 322n
- *Oppervlakte plangebied:* 2927 m²
- *Bounding box in lambertcoördinaten (X/Y):*

noordoost:	X 96.140	Y 170.899
zuidwest:	X 96.112	Y 170.839

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2018)

Figuur 2. Projectie van het plangebied op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: AGIV, 2018)

2.2 Onderzoeksdoelen en vraagstellingen

Het doel van een bijkomend onderzoek met ingreep in de bodem is om zicht te krijgen op de stratigrafie en bodemgaafheid binnen het perceel en een inschatting te maken of er archeologische vondsten of sporen aanwezig zijn. Bij het aantreffen van vondsten of sporen wordt gekeken naar hun bewaring om op die manier een juiste inschatting te maken van het archeologisch potentieel van het plangebied, zowel wat de kennis van de ontwikkeling van Oudenaarde betreft als het gebruik van het landschap tijdens oudere periodes.

Specifiek worden volgende onderzoeksvragen gesteld:

- wat is de stratigrafie binnen het perceel, en is er een verschil tussen de klooster- en bewoningszone in het noorden en zuiden en de tuinzone centraal binnen het plangebied?
- zijn er archeologische niveaus bewaard? Zo ja, op welke diepte liggen deze? Zijn er meerdere archeologische niveaus aanwezig?
- Wat is de aard van de archeologische sporen en kunnen de aangetroffen lagen/sporen worden gedateerd?
- zijn er paleobodems bewaard waar er kans is op treffen van steentijdvondsten?
- wat is de verstoringsgraad van kelders en de bebouwing uit de 19de en 20ste eeuw?
- zijn er zones die voorafgaand aan de werken dienen te worden opgegraven of eventueel in situ kunnen worden bewaard?

2.3 Onderzoeksmethode en –strategie

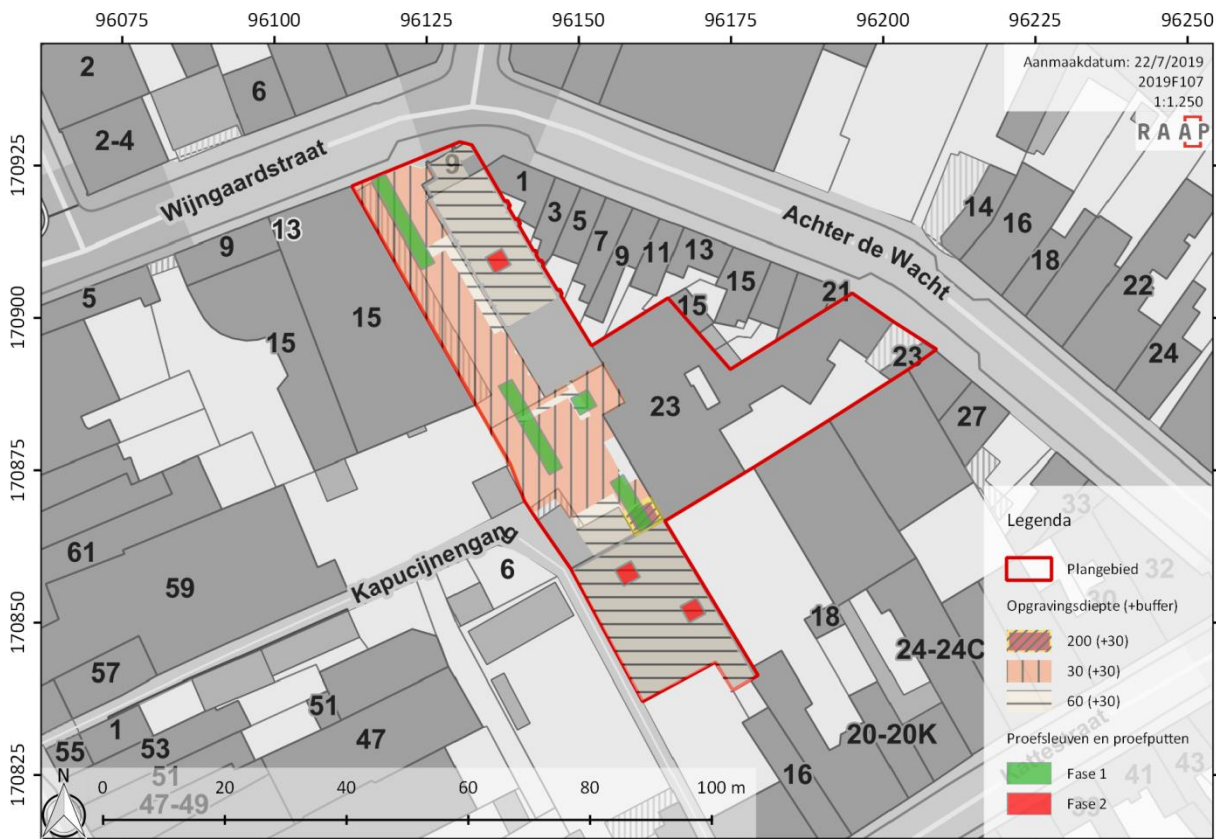
Door middel van drie proefsleuven en vier proefputten zal getracht worden om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Deze methode laat toe verspreid over het plangebied de stratigrafie na te gaan en inzicht te krijgen in de eventueel aanwezige archeologische niveaus. Het betreft een plangebied waarbinnen zich mogelijk een complexe verticale stratigrafie kan voordoen, die echter verschillend is van zone tot zone.

Het onderzoek zal in twee fasen gebeuren. In een **eerste fase** zullen de **speelplaats** en de zone met **liftkoker** onderzocht worden. Hiervoor zal gebruik gemaakt worden van twee lange sleuven, een kortere sleuf en een proefput. In een **tweede fase** zal door middel van drie proefputten de zone binnenin de **gebouwen** worden onderzocht. Het uitvoeren van de proefputten en proefsleuven zal gebeuren in overleg met het schoolbestuur. Op deze manier zal getracht worden de hinder tot een minimum te beperken.

De sleuven en proefputten zijn strategisch ingepland zodat zowel de zone van het voormalig klooster in het zuiden, de tuinzone centraal en de zone met mogelijke bewoning in het noorden worden onderzocht. Bij de inplanting van de sleuven is ook rekening gehouden om zoveel mogelijk bestaande infrastructuur (fietsenstalling, speeltuigen) en nutsleidingen te vermijden.

Bij het aanleggen van de sleuven en proefputten zal rekening gehouden worden met de opgegeven verstoringsdieptes. Er zal niet verder verstoord worden dan nodig. Zowel voor de zones van 30, 60 en 200cm wordt een buffer van 30cm gehanteerd.

Aan de hand van de proefsleuven en proefputten kan vervolgens een betere inschatting worden gemaakt van de aard van de sporen/structuren, de datering, de bewaringstoestand en de aanwezigheid van eventueel verstoorde zones. Op basis van deze evaluatie zal worden beslist of voorafgaand aan de realisatie van het project een opgraving dient te worden uitgevoerd. Indien ja, dan zal ook worden nagegaan of er zones zijn die door verstoring reeds van verder onderzoek gevrijwaard kunnen worden.

Figuur 3. Afbakening onderzoeksgebied, geprojecteerd op het kadasterplan (bron: AGIV, 2018).

2.4 Onderzoekstechnieken

In de **eerste fase** van het onderzoek zullen drie sleuven en één proefput worden aangelegd. De eerste lange sleuf van 17x2m bevindt zich met noordwest-zuidoost oriëntatie in het noordelijk deel van het plangebied. De inplanting van deze sleuf is er op gericht om zowel eventuele bewoning in het noordelijk deel van het plangebied, als de overgang naar de tuinzone te onderzoeken.

Een tweede sleuf met dezelfde oriëntatie en afmetingen is 23m verder in het verlengde van de eerste sleuf ingepland. Op basis van het beschikbare kaartmateriaal zou de sleuf zowel deels in de tuinzone als in de zone van het kloostergebouw liggen. Met deze sleuf wordt dus getracht de noordkant van het kloostergebouw te lokaliseren en de tuinzone te onderzoeken. In beide sleuven wordt een diepte van 30cm (+ 30cm buffer) aangehouden.

Een derde, kortere proefsleuf van 10x2m met noordwest-zuidoost oriëntatie ligt ter hoogte van de geplande liftkoker. Op basis van historisch kaartmateriaal zou, afhankelijk van de nauwkeurigheid van de georeferentie, deze zone zich net binnen het klooster of in de tuinzone moeten bevinden. De

liftkoker bevindt zich in de zuidelijke helft van deze proefsleuf. Deze zone wordt bij voorkeur tot op een diepte van 2,30m (geplande ingreep van 2m +30cm buffer) onderzocht. Mogelijk is dit vanuit praktische en veiligheidsoverwegingen niet mogelijk. In dat geval kan geopteerd worden om enkel lokaal een profielput aan te leggen en/of aanvullend een boring te plaatsen. De noordelijk helft dient slechts tot op een diepte van 60cm aangelegd te worden (ingreep van 30 cm +30cm buffer).

Een proefput bevindt zich 7m ten oosten van de tweede sleuf en zo'n 12m ten noorden van de kleinere derde sleuf. De proefput is 3x3m groot en ligt vermoedelijk in de tuinzone van het klooster. In deze proefput dient rekening gehouden te worden met een verstoringsdiepte van 60cm (+30cm buffer). Er wordt aldus tot 60cm onderzocht.

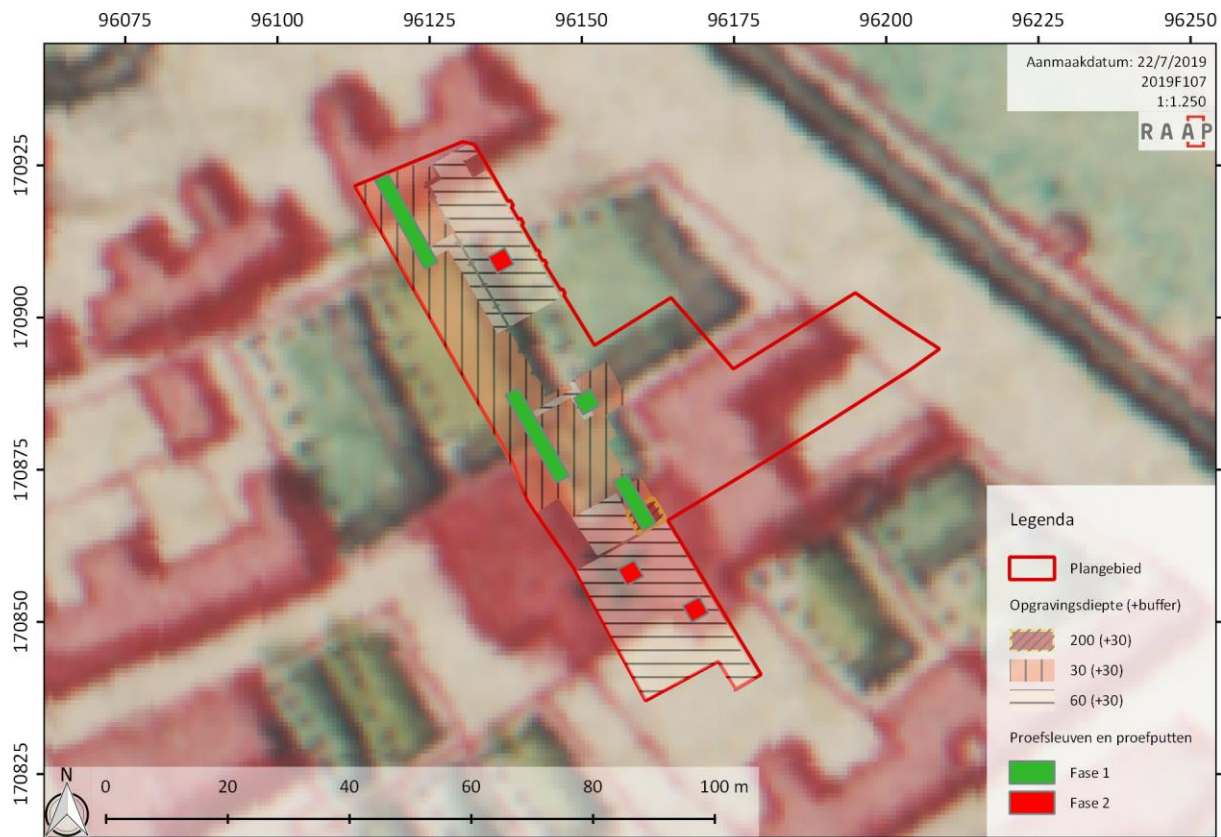
In een **tweede fase** zal door middel van proefputten de zone in de schoolgebouwen onderzocht worden waar een verstoringsdiepte van ca. 60cm is voorzien. Rekening houdend met een buffer van 30cm wordt het onderzoek tot op een diepte van 90cm uitgevoerd. Een eerste proefput van 3x3m is voorzien in het 'blok toren' en bevindt zich vermoedelijk in de kloostertuin. De impact van de recente bebouwing op het bodemarchief kan hier gedocumenteerd worden.

De twee resterende proefputten van ook 3x3m bevinden zich in het 'blok turnzaal', vermoedelijk binnen de contouren van het kloostergebouw. In deze proefputten kan de impact van de opeenvolgende recente en 17de eeuwse bouwfasen op het archeologisch bodemarchief gedocumenteerd en onderzocht worden.

De proefsleuven en proefputten dienen te worden aangelegd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

Indien noodzakelijk worden boringen geplaatst om zicht te krijgen op de diepte van archeologische of bodemkundige lagen. Dit gebeurt in functie van een betere waardering van de sporen en lagen.

In het geval tijdens het onderzoek de top van de oorspronkelijk stuifduin wordt aangetroffen dient er specifieke aandacht te zijn voor de aanwezigheid van prehistorische sporen en/of vondsten van jager-verzamelaars. Indien de top van het oorspronkelijke landschap nog gaaf bewaard blijkt te zijn, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van een (partieel) bewaarde podzolbodem, dient het advies ingewonnen te worden van een steentijdspecialist ten einde de eventuele noodzaak tot verder onderzoek naar vindplaatsen van jager-verzamelaars te bepalen.

Figuur 4. Projectie van de proefsleuven en proefputten met de voorziene opgravingsdieptes op de Ferrariskaart (bron: KBR ET AL., 2018).

2.5 Sloopstrategie

Indien voorafgaand aan het archeologisch onderzoek sloop- en afbraakwerken moeten worden uitgevoerd, dan dienen daarvoor volgende richtlijnen te worden gevolgd.

De **bestaande funderingen** en **oude muurresten** mogen in geen geval worden **uitgegraven**, dit geldt ook voor de **kelders**. Vloerniveaus en funderingsplaten mogen wel reeds worden verwijderd. Bomen mogen worden afgetopt, maar niet worden uitgegraven. Alle **afbraakwerken** mogen dus gebeuren **tot op het maaiveld**.

2.6 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijken ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.